

A Fővárosi Ítéltábla a 224. számú Ügyvédi Iroda (...., ügyintéző: dr. Győri Erzsébet ügyvéd) által képviselt felperes neve(....) felperesnek a Dr. Kiss György Ügyvédi Iroda (...., ügyintéző: dr. Kiss György ügyvéd) által képviselt alperes neve(alperes címe) alperes ellen szerzői jogsértés megállapítása iránt indított perében a Pest Megyei Bíróság 2011. december 14. napján kelt, 14.P.23.377/2009/34. számú ítélete ellen a felperes 35. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett rendelkezését helybenhagyja.

A másodfokú költségüket a felek maguk viselik.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes szerzői jogait, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 49 125 forint perköltséget, ezt meghaladó perköltségüket a felek maguk viselik.

A tényállásban rögzítette, hogy az alperes jogelődje és a felperes között 1974. november 4-én szerződés jött létre egy M..., K... központjában felállítandó „Felszabadulási emlékműre”. Az elkészült mészkö-kompozíció egy virágkehely formából előtűnő fiatal nőalakot ábrázol, a rajta lévő felirat: 1945-1975. A kompozíció magassága a talapzattal együtt 350 cm. A felavatásra 1975. április 4-én került sor, az 1990-es évek előtt a szobor előtti részen tartották a nemzeti ünnepeket. A rendszerváltás után a tér funkciója megváltozott, a szobor környezete gondozatlanná vált, és azt autóparkolóként használták.

Az alperesi önkormányzat a közterület rendezését, parkosítását határozta el és az .../2007., valamint a .../2008. számú határozatokkal akként döntött, hogy a perbeli szobrot a téren belül egy másik helyre helyezi át. Az alperes a képviselőtestületi határozat és a tér rendezési tervének elkészülte után beszerezte a Magyar Művelődés és Képzőművészeti Lektorátus szakvéleményét, amely a szobor áthelyezését nem javasolta azzal az indokkal, hogy a művész a tér geometriáját is figyelembe véve határozta meg a szobor méreteit és helyét, ezért az áthelyezéssel

a mű integritása és a kifejezőmódja sérülne. Az áthelyezéshez a felperes nem járult hozzá.

A szobor áthelyezése a tér átépítésével megtörtént. A szobor a régi helyén az utca túloldaláról és oldalirányból távolabbról is látható volt, az új helyén a tér bal hátsó részén, füvesített parkban áll, az utca túloldaláról nem látszik minden szögből, azonban a járdáról a legtöbb szögből zavartalan rálátás nyílik. A kompozíció hátsó részét „L”-alakban egy méter magas sövény választja el a járdától, ahonnan a virágszár és virágszirom részre nyílik rálátás.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette szerzői jogait és kérte, hogy az alperes az emlékművet állítsa vissza saját költségén az eredeti helyére.

Az alperes a kereset elutasítását indítványozta. Azzal védekezett, hogy, mint tulajdonosnak joga volt arról dönten, hogy a szobrot más helyre helyezi át. Előadta, miszerint a Lektorátus véleménye és a művész nyilatkozata rá nézve nem kötelező. A felújított téren a felperes szobra méltóbb helyre került, kifejezőmódja nem változott.

Az elsőfokú bíróság indokolásában az 1991. évi XX. törvény 109. § (1) és (2) bekezdéséből indult ki, amely szerint a művészeti alkotás közterületen való elhelyezéséről, áthelyezéséről az önkormányzat képviselő-testülete dönt, amelyhez a műalkotás művészeti értékére vonatkozóan szakvéleményt kell beszerezni. E szabályok értelmezése alapján arra jutott, hogy az alperesnek az áthelyezés megkezdése előtt be kellett volna szerezni a szakvéleményt, de erre csak a munkák folyamán került sor és a Lektorátust, illetve a felperest nem vonták be az előzetes tervezésbe. A jogsértés abban nyilvánult meg, hogy a mű áthelyezéséhez a jogszabályban előírt szakvéleményt az alperes nem a határozathozatal előtt szerezte be. Emellett az áthelyezés - a Lektorátus és a perbeli szakvélemény szerint is - érinti az alkotás integritását, ami a műnek a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 13. §-a szerinti megváltoztatásának minősül, ezért az Szt. 94. § (1) bekezdés a) pontja alapján a jogsértést megállapította.

A szobor eredeti helyére történő visszahelyezésére irányuló kérelmet azonban nem találta megalapozottnak az elsőfokú bíróság. Elsődlegesen hangsúlyozta, hogy a közterület tulajdonosa, az alperes joga dönten, hogy a szobor helyéről, de e tulajdonosi jogosítvány korlátja, hogy gyakorlása során nem sértheti a szerzői jogokat. Ezt követően a szakvélemények, az eredeti állapotot tükröző fényképek, valamint a helyszíni szemlén tapasztalt jelenlegi állapot Pp. 206. §-a szerinti mérlegelése alapján, a Budapesti Történeti Múzeum szakvéleményével szemben arra a meggyőződésre jutott, hogy a szobor méltó helyen áll, a visszahelyezése nem indokolt.

A perköltség megállapításánál a feleket egyforma arányban tekintette pernyertesnek és pervesztesnek. Ennek folytán a kereseti illetéket és a szakértői díjat megfizetve

kötelezte az alperest a perköltség megfizetésére azzal, hogy a felek az ügyvédi munkadíjat maguk viselik.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes élt fellebbezéssel, annak részbeni megváltoztatásával kérte az alperest kötelezni arra, hogy saját költségén helyezze eredeti helyére vissza a „Felszabadulási emlékmű” című alkotást.

Álláspontja szerint a tényállás és a jogsértés helyes megállapítása után tévedett az elsőfokú bíróság, amikor nem rendelte el a mű eredeti helyére történő visszaállítást, indokolása önmagának is ellentmond. Hangsúlyozta, hogy a tér felújításával egyetért, azonban abból nem kell szükségszerűen jogsértésnek következnie. Rámutatott, hogy az áttervezett téren sincs semmi akadálya a szobor régi helyen történő elhelyezésének annál is inkább, mivel semmi nem került a helyére és alapzata a burkolat alatt jelenleg is megvan. Hibásnak találta az elsőfokú ítéletnek a kirendelés folytán született szakvéleményt cáfoló indokait, mert álláspontja szerint ez szakértői kérdés.

Kifejtette továbbá, hogy az ütköző tulajdonosi és a szerzői jogokat kell a jelen ügyben összemérni és a rendeltetésszerű joggyakorlás elvének alkalmazásával feloldani. A tulajdonos alperesnek igazolnia kellett volna a szobor áthelyezéséhez fűződő jogos érdekét, az magában nem indok, hogy „hatáskört gyakorolt”, a tér felújításának szükségessége magában szintén nem indokolta az áthelyezést. Megítélése szerint olyan tulajdonosi érdek nem merült fel, amely indokolná a felperes szerzői jogainak megsértését, így módon az alperes részéről joggal való visszaélés történt.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta. Az előterjesztett csatlakozó fellebbezését nem tartotta fenn. Álláspontja szerint a felújítás jogszerűsége és szükségessége nem vitatható. Ennek során a terület valamennyi tárgyainak cseréjére került sor és a szobor is méltó helyet kapott.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet kizárólag a fellebbezéssel érintett részében bírálhatta felül, a jogsértést megállapító rendelkezést ezért nem érintette.

A fellebbezés nem alapos.

Az Szjt. 94. § (1) bekezdés f) pontja szerint jogainak megsértése esetén a szerző a jogsértővel szemben - az eset körülményeihez képest - követelheti a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását.

Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően, az eset körülményeire figyelemmel vizsgálta és értékelte a korábbi helyzet helyreállítása iránti igényt. A keresetlevélhez csatolt fényképek alapján rögzítette, hogy a szobor régi környezete elhanyagolt, gondozatlan volt, míg a helyszíni szemlén közvetlenül tapasztaltak alapján megállapította, hogy az alkotás az átépített téren gondozott, parkosított környezetben áll, a rálátás biztosított, méltó helyen van a megváltozott történelmi

körülmények között is. Új, ápolts környezetében térdíszítő funkciója és újraértelmezett szimbolikája érvényesül, a laikus ember számára gondolatébresztő, pozitív esztétikai élményt nyújt. A másodfokú bíróság ezzel az elsőfokú ítéleti mérlegeléssel egyetértett.

Osztotta az elsőfokú bíróságnak a perbeli szakvélemény megállapításaihoz fűzött eltérő álláspontját is. A szakvélemény a mű visszahelyezésének szükségességét három okkal indokolta: a mű elvesztette emlékmű jellegét, elvesztette körüljárhatóságát, pedig fontos hátsó és oldal nézete volt és léptékszavar keletkezett az épület elé helyezéssel. Az elsőfokú bíróság ezzel szemben helyesen hangsúlyozta, hogy a felszabadulási emlékmű funkció elvesztése nem az áthelyezéssel, hanem a megváltozott társadalmi, történelmi körülményekkel indokolható. A szobor ma már nem szervezi a teret, hanem díszíti és ez a funkciója nem függ attól, hogy a korábbi vagy a jelenlegi helyén áll. A körüljárhatóság a rendelkezésre álló fényképek szerint a korábbi helyén sem volt biztosított, hiszen egy nagy méretű fa előtt állt. A léptékszavarral kapcsolatos szakértői megállapításokkal szemben helyesen utalt arra, hogy az átlagemberek számára a mű élvezhető, nem kelti azt a benyomást, hogy mérete eltúlzott.

Helyesen érvelt a felperesi fellebbezés azzal, hogy a jelen esetben az azonos rangú, a tulajdonosi és a szerzői jogok ütközése történt. A közterületen álló szobor tulajdonosa a tulajdonjogból eredő rendelkezési joga folytán nincs elzárva attól, hogy a szobrot más közterületre áthelyezze vagy szobormúzeumban helyezze el. A szobor alkotóját pedig a mű teljességének sérthetetlenségét, egyediségét és állandóságát védő szerzői jogi szabályok illetik meg. Egyetért a másodfokú bíróság a fellebbezésnek azzal az álláspontjával is, hogy azonos rangú magánjogok ütközése esetén a jogvita csak a rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvéből kiindulva bírálható el és minden egyes ügyben egyedileg, a konkrét tényállás ismeretében dönthető el, hogy a kifogásolt magatartás következtében sérült-e az érintett jogok egyenlősége, egyensúlya, illetve, hogy ehhez milyen jogkövetkezmény fűzhető.

Nem volt azonban osztható az a felperesi okfejtés, hogy az alperesnek az adott esetben nincs méltányolható érdeke. Az alperes tulajdonosi érdeke - amely a kerttervező tanúvallomásából volt megismerhető - az, hogy a szobor és az azt körbevevő növényzet eredeti helyén kialakított burkolt területet kisebb városi ünnepségekre használják. Az alperesnek a területrendezéssel egy olyan egybefüggő, szabad térség kialakítása volt a célja, ahol a városlakók összegyűlhetnek, rendezvényeket tarthatnak. Az így kialakított üres terület közepére esik a szobor régi helye, így a visszakerülése megakadályozná a közösség használatra vonatkozó terveit, míg a jelenlegi, méltó helyén a szobor ezt a régi-új funkciót nem zavarja. Ezért az eset körülményeire tekintettel a másodfokú bíróság sem látott indokot az Szjt. 94. § (1) bekezdés f) pontjában írt jogkövetkezmény alkalmazására.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezését a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alkalmazásával, lényegében helyes indokaira tekintettel helybenhagyta.

A fellebbezés nem vezetett eredményre, ugyanakkor az utóbb visszavont alperesi csatlakozó fellebbezés folytán a felperesnek is merült fel költsége, erre tekintettel a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése szerint felmerült másodfokú költségeiket a felek maguk viselik.

Budapest, 2012. május 8.
. Lesenyei Terézia s.k.
a tanács elnöke

. Pullai Ágnes s.k.
előadó bíró

Dr. Békefiné dr. Mózsik Tímea s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
bírósági ügyintéző